છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

પહેલી ચોપડીનો

'ડિકટેશન શિક્ષક' ભાગ ૧

પહેલા ધોરણનો

સર્વ હક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૨-૬

પોસ્ટેજ જુદું

માર્ચ

સને ૧૯૨૫

'મુખગણિત શિક્ષક'

પોણા બે આના

છગનલાલ મોતીરામ શાહ

'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કર્તા—શાહપોર—સુરત

બીજા ધોરણનું સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના

-: પહેલી ચોપડીનો :-

ડિકટેશન શિક્ષક

-: ભાગ ૧ :-

રચનારઃ—છગનલાલ મોતીરામ શાહ,
"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા
રચનારનુ ઠેકાણુ —શાહપોર,-સુરત

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ,
પ્રસિદ્ધ કરવાનુ ઠેકાણુ—શાહપોર,-સુરત

સુરત, બરાનપુરી ભાગળ ભાજીવાળી પોળમા આવેલા શ્રી
'અમિકા વિજય' પ્રિન્ટીગ પ્રેસમા હરગોવનદાસ
હરકીસનદાસે છાપ્યુ

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૯ મી] [પ્રત ૨૦૦૦

સવત ૧૯૮૧] [તા૦ ૨૫-૨-૨૫

કિંમત અઢી આના (પોસ્ટેજ જુદુ)

વિદ્યાપીઠ
અમદાવાદ

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત.

— પહેલી ચોપડીનોઃ — ૧૨૧૬૯

ની કૉપીરાઈટ સાથે

"ડિકટેશન શિક્ષક."

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧	પહેલાં	દીવા	બાળક	દેવળમા
દિવાળી	કેટલાક	મૂકે	બહુ	સોમવાર
અક્ષર	લી પગું પે	સારૂ	હરખાય	કેડે
ઊડયાં	ખડી	જમવાનું	પાઠ ૨	મંગળ
નિશાળમાં	ચુના	લુગડાં	ત્રીજો	બુધવાર
સઘળાં	ઘોળે	ઘરેણાં	છેલ્લો	ગુરુવાર
છોકરાં	સેવ	ઘાલે	વિષે	બેસાડે
થોડેક	પાપડ	દારૂખાનુ	સવારથી	મુસલમાન
છોડી	સંજોરી	ફોડે	સુધી	જુમેરાત
આગળ	ઘુઘરા	ગીત	ગણાય	શુક્રવાર
વળી	તેરવા	બધાં	રવિવાર	શનિવાર
ત્રણ	આ ગણામા	દિવસમાં	નિશાળે	સાતમો
વરસમાં	સાથીઓ	ફટાકડા	રવિ	સાત
દહાડા	પૂરે	ફડફડ	સુરજ	અઠવાડીઉં
ભેગી	બારણે	ફૂટે	સાહેબ	ચોથો

પાંચમો	વગાડવાને	કુતરા	ગુરુને	ટોપી
પાઠ ૩	મોગરી	કેળું	મળશે	ધોતલી
નિશાળ	અંદર	દાડમ	જ્ઞાન	અંગરખી
રહ્યો	અહી	માટીનાં	જુઠું	મગાવી
ફરતી	મહેતાજી	બનાવેલાં	આળસ	મનુ
દરવાજા	પાટીઆંની	નહિ	અંગ	જોડીઓ
પાટીઉં	સીસી	મઝાની	સંગ	નહિ
ચંચળ	નકશા	પાઠ ૪	ચોડી	ફરજીને
બતાવું	નકશો	નિશાળીઆ	ચિત્ત	ઓઢાવીશ
ફૂલઝાડ	ચિત્રો	શિખામણ	શિક્ષા	કરાવીશ
ચંપેલીની	ટાગેલાં	ઇશ્વર	નહિ	સાંજે
વેલ	કાઢેલાં	જ્ઞાન	નીસરી	બજારમાં
ગુલાબના	ખુણામાં	નિત્ય	પાંસરૂં	લે ઘી
છોડ	ઘોડી	પરે ઢીએ	પાઠ ૫	સુરવાલ
કસરત	લખોટાનુ	ઊઠીને	લુગડાં	ફળીઆના
બધાંને	ચોકઠું	દાતણ	લાગ્યો	કોટ
વાવટા	કબાટ	નાહ્યા	પહેરેલાં	દેખાય
રમત	ચોપડીઓ	પાઠ	છોકુ	મણી
ઘંટ	ઘોડા	કહ્યું	થઈશ	સાંભળીને

ચાદરી
ઓઢણી
બદન

પાઠ ૬

ચોકખાઈ
ચોકખા
કાસમ
કપડાં
પહેરણ
ધૂળમાં
રમ્યો
જોઉં
નાહું
ડીલ
ચોળ'ને
નાહતો
ગાદી
ગાદા
અડાય
ફોલ્લા
ખસ
ધોવડાવવા
ધોનાર
ધોઈ
ચોળવું
રાચા
વાડા
આગણામા
ગાદવાડ
ગાદી
માંદા
વિષે
કવિતા
શીખવું
ઓટલો
ચોકખું
સો
મુખડું
દીલમાં
નાથ

પાઠ ૭

વરસગાંઠ
ભાવ્યો
કર્યો
કયારે
આપ્યા
અડાડયો
જગુભાઈ
ઊઠીને
ઝટ
આઠમું
બેઠું
પૂછ્યું
કહ્યું
સાભળી
બોલ્યા
મહીના
દસમું
બેસશે
વારૂ
કયારે
બારમું
કંસાર
ભાણો
બોલાવ્યાં
મંડયો
ભાત
કઢી
અડાડયો
સૌ
ધોઈ
ઊડયાં
પાન
સોપારીનાં
બીડાં
આપ્યાં

પાઠ ૮

સગાં
વહુ
ભત્રીજો
થાઉ
ભાણેજ
કહેવાઉં
ફુઓ
માસી
માસો
પીતરાઈ
મોસાળ
મસિઆઈ
ફોઈઆત
સાળીઓ
સાવકાં
દધભાઈ
જમાઈ
સાસુ

સસરો	સંભાળે	ભણાવી	મટુભાઇ	બેસીશુ
વેવાઇ	જાન	રહ્યા	કનુભાઇ	શેતરંજી
પેવાણ	ગભરાતી	બારણા	કયાં	પાંદડાં
પાઠ ૯	ખૂશી	પૂછે	આશોપાલવ	કુલડીઓ
વિષે	ઉંચાડવાને	ઉતર્યા	ઝાડ	પાથરણુ
કવિતા	માંદો	અહી	શ ભુભાઇ	અ.વ્યુ
બહુ	ઓસડ	ગાદી	લઇશું	સીધી
હરખાઉં	પેટ	મધુ	વિના	બેસાડયાં
જાઉ	સૌથી	લીધુ	પૈઆ	બબ્બે
ચાપે	હેત	જોયુ	ધાણી	થાળી
સાથ	પાઠ ૧૦	માંડયુ	વઘારેલાં	વાડકો
ભીડે	ત્યાં	વખાણુ	મીઠા	ચટણીની
બાથ	બોલ્યો	કર્યા	લી બુ	મૂકયાં
ધવરાવે	પ્રમાણે	કહ્યુ	દરાખ	વાડકામાં
ખોળા	સોરાબજી	કહેવાશો	નાર ગી	માંડયું
પ પાળીને	ઓરડામાં	પાઠ ૧૧	ખારેકી	તૈયાર
દુખડાં	કહ્યું	ઉજાણી	હળનો	ધોઇ
પ ખી	બોલાવ્યો	પીરસ્યાં	લાડુએ	નાખ્યા
કલોલ	આવ્યો	બબ્બે	શેરડી	ખૂબ

મઝા

પાઠ ૧૨

હોડીની
એકડા
જોઇશું
તળાવના
જુઓ
વાદળી
દોરી
ખેંચે
દોડે
ધીરૂની
રામુની
પછાડી
જગુની
સરત
ઉમેદની
નબળી
જણાશે
જીત્યો
સઢવાળી
પૂછીશ
સુંદર

પાઠ ૧૩

મળ્યો
મઝાનો
ખડ
ઇનામમાં
કાંચળી
ઠરાવીશ
માણેક
મળ્યું
રહ્યા
વિના
મોકલશો
પરીક્ષામાં
ર'ાવશો
ડાહી

પાઠ ૧૪

પાળ
પથરે
ફેંકાફેંકી
ધડાધડ
માર્યાં
ડાહ્યો
ઊઠયો
દેડકો
પ્રાણીઓને
બંધ
સાંભળીને
દુઃખ
નુકસાન
હાણ

પાઠ ૧૫

પ્રાણી
દયા
ખીજયા
માધુ
કીડીઓ
છૂંદે
દુઃખ
ચીનુભાઇ
શકતી
તળેથી
નીકળવાને
ધજા
આપણે
ઢોર
સંભાળ
તેટલું
વખતસર
સાફ
નીરવાનુ
જાણ્યુ
સૌને
બળદને
સોળ
પાડ્યા
કહ્યું
યાદ
ભૂલીજ
ગજા
ઉપરાંત

પાઠ ૧૬

એનઘેન
ડાહીનો
ઘોડો
નક્કી
છુટ્ટા
છૂટ્યો
કંઇ
વારૂ
દાવ
જણ
થાઉં

ખોળામાં	રહ્યો	વખાણ્યો	સીમમાં	લાગ્યું
માથું	મૂકનારને	ઊઠયો	બકરાં	ગભરાઇને
મૂકીને	ઓળખ	મડયો	દહાડો	માણસોએ
બધ	શંકર	પાઘડી	અમથી	નાખ્યાં
વાંસા	શાબાશ	દીઠી	બૂમો	તેટલાંજ
આંગળી	ઉતારી	મૂકયો	આવ્યો	સાંભળી
મૂકવા	દીધો	કાપ્યાની	ધાજો	ખેડુત
તૈયાર	પાઠ ૧૭	નીકળ્યા	એટલામાં	બગાડ
પૂછ	ચપ્પુ	પૂછયું	આસપાસ	કર્યો
સમજ્યો	ગમ્યો	સૌએ	ખેતરવાળા	કહ્યું
નહિ	આણ્યો	સાંભળીને	દોડી	જુઠું
છું	પૂછ્યું	ખોટું	જોયું	છેતર્યાં
મૂકી	દેશાઈ	કર્યું	પૂછયું	નુકસાન
હોશિયાર	લલ્લુ	સાચાબોલું	કયાં	યાદ
સેળભેળ	ગાળો	પાઠ ૧૮	ત્યારે	સપડાય
સંતાવા	જુઠું	વાઘ	હસવા	જુઠાણું
છૂટશે	ઘણું	મશ્કરી	બાપડા	જલદી
અડશો	હેત	પસ્તાય	શરમાઈ	જુઠો
છોડી	દહાડો	બચ્યાં	ખોટું	——

પાઠ ૧૯	બચશો	ભિખારી	પ્રભુ	શિકાર
શિઆળ	ખુશીથી	અહીં	વીસરૂ	બચ્ચુ
દેડકાં	રહીશું	કયાં	અગણિત	રૂપાળું
જુક્તિ	અહીં થી	લુગડાં	કર્યાં	દોડાવી
તળાવમાં	જવાશે	આંધળો	ઉજાસને	મૂકયો
મૂકી	વારાફરતી	ખાઉ	ઉપયોગી	પકડયુ
માંડયું	મોંમાં	મળ્યુ	દામ	ઉપાડી
પૂછવા	ચાલીને	રસ્તેથી	વરસાદેથી	માંડયું
અલ્યા	ત્યાં	અપંગ	ભેંસને	દીધુ
દુઃખ	કબુલ	ચાલ્યા	દૂધ	એકદમ
કહ્યુ	દૂર	ગજવામાં	દહીં	છલંગ
દયા	પ્રમાણે	પૈસા	સૌ	રાત્રે
સગાં	રસ્તામાં	સેવ	ઠામ	દેવતાઇ
વહાલાંએ	પાઠ ૨૦	દુકાનેથી	ફૂલ	પુરુષને
વિચાર	દુઃખ	પાઠ ૨૧	બનાવ્યા	ગરીબડી
સાંભળતાજ	જાણનાર	ઇશ્વરનું	પાઠ ૨૨	દયા
ઊઠયાં	અન્ન	વિદ્યા	સરદાર	પરમેશ્વર
નહિ	ભૂખ્યો	ચંદ્ર	સ્વપ્નું	બન્યા
બાંધ્યું	કનુ	કદી	જંગલમાં	દેશનો

પાઠ ૨૩

રૂપાળુ
ઉંદરડી
રસોડાના
ભંડારીઆમાં
રોટલી
લાડુ
ભોંય
ખૂશ
આણ્યું
બિલાડી
મૂકેલી
મઝાની
મઝાનું
મણા
ઉંદરીઉં
ભોગજોગે
પેઠી
દુઃખનો
નીકળતા
પૂછ્યુ
હમેશાં
પૂછીને

પાઠ ૨૪

કીડી
નદીના
કાંઠા
પીપળાનુ
પોલમાં
ઝેરી
રસ્તા
પંખી
બેસતું
ફુંફાડા
ઉડાડી
મૂકતો
ઉંદર
દેડકાં
નાખતો
છૂંદી
ફેણ
છોલાઇ
નીકળ્યુ
પહોંચી
વાગેલે
ઠેકાણે
વળગીને
ચટકા
દીધા
પછાડી
પછાડા
ઝાઝી
લીધો
પ્રાણજ

પાઠ ૨૫

સેવા
ઘરડાં
લુલાં
આંધળાં
દીકરો
સાંભળ
તીર્થ
કાવડ
દુઃખ
મનસુખો
તૈયાર
બેસાડયાં
પિતા
ખાંધે
સૌને
અચરજ
સંતાપ
સઘળાં
આશિષ
પ્રભુએ
લે'ર

પાઠ ૨૬

ચતુરાઇ
તરસ
વાડામાં
કુંજો
થોડુ
કાગડો
બેઠો.
ચાંચ
ઘાલતો
ફાંફાં
માર્યાં
બાજુએ
પહોંચે
જોયુ
ઉડું
જણાયું
વિચાર
લાગ્યો

એટલામા	ધીરજ	સાંભળી	દહાડીઆને	દીધાં
ઉપાય	કઠણ	મલકાવી	આપણે	ત્રીજે
સૂઝી	જલદી	કાળુનેએ	ભાણુ	ગાડું
આવ્યો	મુકાય	બાથમાં	બૂડે	લાવ્યા
કેટલાક	સો	લીધાં	પુરૂ	પાથરા
કાંકરા	પાઠ ૨૭	બચ્ચીઓ	બન્નાંએ	ભર્યાં
માંડ્યા	કાપણી	ભાથું	દાતરડાં	માંડ્યું
નાખતો	પટેલ	ઉનો	હાથમાં	દેખાવ
આવ્યું	થાકીને	રોટલો	ચાસ	ખળી
ત્યારે	મહેનત	દાદીમાએ	ત્રણત્રણ	આગળ
બોળી	ઘઉં	થોડું	ચચ્ચાર	પહોંચ્યાં
પહોંચી	દહાડો	માખણ	આથમે	હસતાં
તેટલું	આથમતા	આપ્યું	પાઠ ૨૮	ઉતાર્યાં
પીધું	વઢાઇ	મરચાં	ઘઉંનો	ભાર
મટાડી	દિવાળી	આદુ	પાથરાને	ખળીમાં
ચાલ્યો	દાદાજી	ચટણી	દહાડા	ઠાલવ્યો
બધું	વઢાશે	વતાકનું	ખેતરમાં	કેટલેક
છુપાઇને	મદદ	શાક	તડકે	કાઢવા
બોલ્યો	સાદ	ભૂખ્યા	સુકાવા	સો

૨-- ૯

બળદના	પાઠ ૨૯	વાળુ	ચંદ્રમા	ઝાંખો
હાલરાને	કાપણી	ઇશ્વરનું	ત્યાંસુધી	કામઠા
પગર	ઉમંગે	પાઠ ૩૦	નીકળ્યા	પાતળો
ફેરવતી	વાદળીઓ	દીસે	બોલ્યો	વળેલો
પટલાણી	સદાય	તૈયાર	દહાડો	ત્યારપછી
કેટલાક	ઉભરાયો	ડુંડાંમાં	સાંજે	છેવટે
ઉપણીને	સુંદર	છુટુ	મેદાનમાં	થાળી
કુંવળ	ફાલ	ગોળ	નીકળ્યા	ઊગે
ઢગલા	લણીએ	સરસ	ઉતરી	ત્રીજે
છેવટે	ખંત	પિલાય	બોલ્યો	અંધારી
ખેતરમાં	ધરીને	છુટા	વિષે	પેઠે
ખળીમાં	વાંકુ	ટોપલામાં	બોલુ	ઝગઝગે
ઉજાણી	દાંતરડુ	ડુંસા	થાળી	વધારે
ખૂશી	ડુંડાં	ઊંડી	જેવડો	દેખાતા
કારભાર	ઢગલો	કોથળાઓ	ગોળ	જુઓ
માતાજ	હૈયે	હાથોહાથ	ઊગે	વાદળાં
ડાહી	લણણી	પાઠ ૩૧	ત્યાંસુધી	ચઢી
હોંસીલી	સર્વે	આકાશની	ચંદ્રમા	પાઠ ૩૨
છોડી	મૂકો	સહેલ	અજવાળુ	વરસાદ

બેસાડયાં	દરીઆમાં	માંડયા	નઠારી	મટોડી
આવ્યાં	થોડોક	ખોદતુ	દેડકે	સુકાય
લાગ્યાં	ખેંચી	ચાલ્યુ	તાણી	કઠણ
મનુ	રથમાં	કાદવ	પાઠ ૩૩	ધારવાળા
ઓટલા	જોડેલા	ખેંચી	ઢેફુ	પથરાના
વાદળાં	ખેંચનાર	બિચારા	પત્થર	કકડા
ઢંકાઇ	પાઠ ૩૨-૨	પછડાતા	રેતી	ઘસાય
મોઢાં	થોભ્યાં	તણાઈ	પ્યાલુ	કાંકરી
જોઈતાં	રહ્યાં	છેવટે	નીતર્યુ	ગોળ
રમવાનુ	ચોકખી	તળાવ	રસ્તા	ઝીણી
સાંભળી	રથમાં	નદીમાં	ઘસીએ	બાંધવાની
ઝાડ	મઝા	ત્યાં	ભુકો	રસ્તા
પાલો	ગામડાં	તૈયાર	મટોડી	સાહી
દહાડા	ઝાડો	બંધ	ડહોળું	ચૂસી
ભોંયમાં	મઝા	દોડી	ઠરે	પાઠ ૩૪
નીકળાતું	છોડી	ઘેબરીઓ	ઘસડી	માટી
ભૂખે	અહી	રોટલી	નદી	ભઠ્ઠી
હમણા	પડયુ	કારેલાંનુ	તળાવમાં	સીંચ્યાં
તળાવ	એટલું	નેવલે	કાદવ	નાખ્યુ

છ ટવાડો	લીધી	ઝીણા	ધમણ	પૂછયું
અહીં	કર્યો	વાટકીમાં	ચલાવતા	તેમણે
કેટલાંક	ગજવામાંથી	વાટકી	બેહો	કહ્યું
માણસો	ચપ્પુ	સુકવીને	સળીઓ	લોઢાને
ભોંયમાંથી	કર્યાં	ભઠ્ઠીમાં	ચળકતો	ત્યારે
ખોદતાં	વચમાંથી	વાસણો	દેવતામાં	લોઢું
ઈંટ	દબાવી	ગોળી	ખૂબ	ચળકે
નળીઆ	વાટકી	ગાગર	તપાવ્યો	ટીપી
બનાવતાં	મોતીએ	ઘડા	લાલચોળ	બે ચાર
પીળી	માડ્યો	કોઠી	એરણ	મે
ધોળી	દબાવે	કોડીઆં	હથોડા	સોનું
ભુરી	ભાગી	તૈયાર	ટીપ્યો	રૂપું
સુકી	કેટલુંક	પાઠ ૩૫	ટીપવાથી	તાંબું
તપાસી	ઝટ	ધાતુઓ	સળીઓ	પિત્તળ
કઠણ	ઉતરી	મૂક્યો	લાંબો	ચળકે
પછાડવાથી	માટીમાં	પૂછયું	પાતળો	ટિપાય
ભાંગી	કાણાં	સમજ્યો	જતરડામાં	પેટીમાંથી
જણાઈ	કણક	પિત્તળ	ખેંચી	કાઢયા
ચીકણી	ધાર	લુહાર	કર્યો	ઓળખાવ્યા

તાંબાનો	ઢગલી	લગભગ	ચીરૂ	પહેરવાના
ઝાંખો	પાઈ	આવ્યો	માથા	કપડાં
લોઢાનો	પૈસા	કર્યું	મુદ્દર	તૈયાર
ઓળખાવતા	ઢબુ	આપ્યા	ભૂખે	મોટાઈ
કલાઈ	અધેલા	ત્રણ	સાંભળી	જોઈતી
સીસું	તાંબાનાં	આઠ	તોલે	કોદાળી
જસત	તપાસી	વટાવ્યા	નાકું	સાંભળતી
પાઠ ૩૬	સૌ	તેમણે	લાકડાનો	ઊઠી
નાણું	વધારે	પંદર	સખત	વઢી
કાઢયાં	કોથળી	ઊઠયા	ઘાલે	લોઢું
ત્રીજો	રૂપીઓ	સલામ	માથું	ખોદી
વાત	અડધો	પાઠ ૩૭	ફાટફાટ	કાઢી
ત્યાં	પાવલી	કુહાડી	નાકામાં	બિચારીને
દુકાનમાં	બેઆની	સોય	દોરો	દુઃખ
બેઠા	બતાવ્યાં	લક્કડફોડા	સુખ	ભઠ્ઠીમાં
ઓળખતા	રૂપાનાં	તકરાર	અણી	બળવું
બોલાવ્યા	કોથળીમાથી	પાનું	ચળકાટ	પડયું
શેઠની	મહોર	ધાર	કયાં	ત્યારપછી
આગળ	કાઢી	લાકડાં	હોઉં	બધાં

પેદા	કાણાં	છોકરાં	એટલે	લીમડો
પાઠ ૩૮	કાણાંવાળુ	વિષે	સમજાશે	ઘણા
ફૂલઝાડના	લટકતુ	ઉખેડી	સુકાઈ	છોડવો
ક્યારા	આંગળી	ભોંયમાં	ભોંયમાંથી	છોડવામાંથી
ગોળ	પૂછ્યુ	મુળીઉ	ઉખેડી	મુળીઆં
ચોરસ	મધપુડો	મુળીઆ	સુકાઈને	વાંકાં
ત્રિકોણ	મધમાખીઓ	વિના	વધીને	ઉ ડાં
કર્યાં	મધ	ઉભુ	ઉંચા	ઉતરેલાં
રોપ્યાં	કુવા	થડમાંથી	પેઠે	મૂળમાંથી
ગલગોટા	કોસ	દાંડીઓ	પથરાય	ફૂટેલાં
મોગરા	થાળા	ફૂટેલી	કોહળાનો	વધે
જુઓ	લલકારતો	ડાળાં	વેલો	પાંદડાં
દાડમ	જીવતાં	ડાળીઓ	પાઠ ૪૦	ટટાર
લટકે	લીલાંછમ	પાંદડાં	આંબા	મોઢા
જમરૂખી	દેખાતાં	લાંબું	સિવાય	ઉચું
જમરૂખ	ખૂશખૂશ	ખીલશે	શાકશો	પાતળું
પંખીઓ	પાઠ ૩૯	બતાવું	વડ	ફૂટે
બેઠેલાં	છોડવા	જોવું	પીપળો	ડાળામાંથી
ડાળી	વચ્ચે	સુધી	આમલી	ચામડી

થડને	લીલુંછમ	ભોંય	ગાંઠા	બદલાઇને
છાલ	કંઇક	પથરાઇ	પાંદડા	ઊડજે
ખરબચડી	પાંદડાં	થડ	ફૂલ	દાતણ
કઠણ	ફૂલ	મુળીઆં	પાઠ ૪૨	ધોળજે
ઝીણા	ફળ	જણાતા	ઘનુના	ઢીલો
પાતળાં	પૂછયું	ઉખેડયો	લાવ્યા	ડીટું
ફૂલ	તુરીઆં	બતાવ્યા	સૂઇ	તોડી
ફળ	ગલકીના	કહ્યું	ઊંચમા	ચૂસી
ઊગતા	વળગીને	પાતળા	ક્યાંથી	રસ
ઘણાંખરાં	ચઢે	ટુકડાં	વાસ	ફેંકી
લાકડાં	દોરી	ભોંયમાં	બાઝી	નાખજે
બાળવાના	વળગી	ઉંડાં	વધતી	પાઠ ૪૩
મેજ	માંડવા	ઉતરતાં	વધીને	બેસ
ખુરસી	ચઢયા	દોરડી	ડીલ	ધીમેધીમે
ખાટલા	પથરાઇ	દોરડા	ખાટો	હીંડે
પાટલા	વીંટળાઇને	વાળોએ	ગોટલો	ભસતો
પાઠ ૪૧	તરબુચ	ફૂલેલાં	ગોટલામાં	શીંગડાં
વેલા	આરીઆના	થોડે	જતન	માંડી
ધનજી	દેખાય	અંતરે	કર્યું	હલાવતી

અમળાઇને	વાગોળવુ	પત્થર	ઉંચકીને	ભેંસનું
તૂટી	નીચલું	છુટા	ભૂલ	જાડું
તોડવું	જડબુ	દહાડા	સોબત	મીઠુ
પડતું	ઉપાડે	ટોળામાંથી	મોઢું	ગુણ
વારૂ	ઊઠે	છટકી	પુછડી	દોહી
ઉપલા	ફાટ	મળ્યું	ખરીમાંએ	ઠ ઠુ
જડબાના	વધારે	ડુંગરા	ફાટ	ઉનું
દાંત	હીંડે	રસ્તે	વાગોળે	દોહ્યા
નીચલા	શરીર	ભૂખે	યાદ	બગડી
વચ્ચે	જાડુ	લાગ્યું	વચ્ચે	દોહવાનુ
ઘાસ	કાદવમાં	ચઢવાનુ	પાતળા	વાસણ
તૂટી	ખાડા	ચઢી	મજબુત	ચોકખું
કોળીઆ	તળાવ	ડરતા	શરીર	આંચળ
ઉતારી	જોરાવર	કુદવુ	કૂદી	ધોઇ
ધરાય	વગડાઉ	કુદકો	દોડી	નાખવાં
વાગોળે	પુરી	ગબડયુ	જાડું	વધારે
પેટમાં	પાઠ ૪૪	ચત્તુ પાટ	ઊનનો	નીકળશે
મોંમાં	બકરૂં	શોધવા	પાઠ ૪૫	કેટલાક
નિરાંતે	ઘેટુ	નીકળ્યો	દૂધ	દેનારાં

સારૂં	પસંદ	પુછડી	પરસેવો	પોપટ
ખવરાવવાથી	ડાઘીઆ	રીઝે	ફૂટતો	સમડી
જણસો	બનાવ્યો	માંસ	સૌથી	કબુતર
દહી	ટીપુ	હાડકાંના	છેલ્લી	આવડે
છાશ	ચાલાક	કકડા	એકાદ	કીડા
માખણ	કારકુન	ચાટવાનુ	ધણી	જીવડાં
તાવીને	ડરાવ્યો	દાંત	રહ્યો	બાંધે
શિખંડ	ગુપચુપ	અણીવાળા	ઊડયા	ઈંડાં
બાળીને	બોલ્યો	મોઢાના	પાઠ ૪૭	ઈંડાંમાંથી
પેંડા	પ્રાણી	આગલા	પંખી	બચ્ચાં
ઉકાળીને	ગધ	તીણા	મોટું	ત્યાંસુધી
દૂધપાક	એકદમ	દાઢ	કયા	ભોંય
બાસુંદી	ત્યાં	કકડા	ઠેકાણે	આંગળાં
પાઠ ૪૬	શિઆળ	જડબાં	ડીસે	છુટાં
કુતરો	સાભળી	હલાવતા	પીછાં	પડથી
ચશ્મા	કહ્યું	ઊંઘના	પુછડીમાએ	જોડાએલાં
પ્રાણી	અહા	ઝોકાં	ટાઢ	બતક
બચ્ચે	બોલાવ્યો	મોંની	પાંખોવાળા	જળકુકડી
છેલ્લા	તૈયાર	બંને	કાગડો	સિવાય

પાઠ ૪૮	પુછડી	વળેલી	પ્યાલા	બાંધ્યુ
પોપટ	ડીલ	સીધી	લોટામાં	નટ્ઠુ
કાગડો	પીછાં	થોડુ ક	લીધું	સૂવું
પાંજરૂ	ઊડો	નાખ્યુ	વાદળી	ઉતારી
બહુ	બાંધો	ભાગ્યુ	કાઢ્યા	ઝોળીમાં
ભૂખ	વધારે	કૂદતો	પ્યાલું	સૂવાનું
ભૂખ્યો	મોંમાં	ઊડીને	નાખ્યો	રડાવ
માંડ્યુ	લુચ્ચા	પાઠ ૪૯	હલાવ્યુ	પામું
સાંભળી	આવ્યા	આપ્યાં	નાર ગી	પાંગરા
તરબુચનો	હોઠિં	ર ગનાં	સુ દર	દોયણા
કયો	વચ્ચે	પડીકાં	ક કુ	ઓરડામાં
માંસ	આટલો	લાવ્યા	હળદર	સળીઓ
ધારીને	જીવજ તુ	ક્યાં	વાદળી	ધૂળ
વિચાર	કોહેલુ	જુદાજુદા	મેળવ્યો	લુગડાંનો
કર્યો	સળેલુ	બનાવતાં	જા બુડો	ઝાપટી
ઓળખતા	આંગળામા	આવડે	મેળવી	ઘોડીઆના
નહિ	પાછળ	પડી ાં	મેશના	મોભમાં
આપણે	આગળ	શીખવ્યુ	પાઠ ૫૦	ભમરીઓ
બેઉને	છેડથી	જોઉ	પારણું	પુતળીઓ

જાંબુડી	હાલરડુ	ચીતરેલ	તળાઇઓ	ઊ ઘીને
ગુલાબી	રંગીત	ચઢાવું	ચિનાઇ	ઊઠશો
ઘોડીઆના	પોઢો	પઢાવુ	ફૂલડાં	લાડકડા
ગોદડાઓ	રસીલા	સૌને	સૂવાની	ઘાલીશ
પાથરી	ઝુલાવુ	મઢાવુ	બિછાવુ	ગજવે
ઝુલાવવા	જડાવુ	મખમલ	દોરીએ	
ધુમણ	પધરાવું	મશરૂની	હિ ચોળું	

કઠિન શબ્દો.

ઊગતાં, ઊઠીને, ઊઠુ છુ, ઊડયા, ઊઠયો, ઊડયાં, ફૂલી, ચૂસી, છૂટશે, છૂટયો, તૂટી, પૂછવા, પૂછયુ, પૂરે છે, ફૂટે, ફૂટેલા, ફૂલઝાડ, બૂમો, ભૂખ્યો, મૂકુ છુ, મૂકયો, સૂઈ, સૂઝ્યાં, સૂવુ.

ધજા, ખીજ્યા, ખીલશે, ચીકણી, ચીતરેલ, ચીરૂ છુ, જીત્યો, જીવતાં, ઝીણી, ટીપવાથી, ટીપ્યો, ડીટુ, તીણા, તીર્થ, ત્રીજો, દીકરો, દીકરી, દીધો, દીલ, દીવા, દીવાધેન, દીસે, ધીરજ, ધીરૂ, નીકળતો, નીકળ્યુ, નીકળુ, નીતર્યુ, નીસરી, પીછા, પીતરાઈ, પીધુ, પીપળો, પીરસ્યા, પીળો, ફીકર, બીતો, લીધો, લીમડો, લીલાંછમ, વીંટળાઈ, શીખવ્યુ, સીસી.

કુંજો, ખુણો, ખુશી, ગુણ, ગુરુ, ચુનો, છુટા, છુટુ, છુટ્ટો, જુઓ, જુઠું, પુરી, પુરૂ, પુળા, ફુઓ, બુધ, ભુકો, સુખ.

કુતરો, કુલડી ખુરસી, ઘુઘરા, ઘુમણ, દુખડાં, દ્રાખ, પુછડી, પુરુષ, મુખડુ, મુદર, લુગડાં,

સુકવી, સુરજ, ગુપચુપ, જુમેરાત, નુકસાન, પુતળીઓ, સુરવાલ, મુસલમાન.

અંગ, અંગરખી, અંતરે, અંદર, અંધારી, ઈંટ, ઈંટવાડો, કંઈ, કંસાર, ખંડ, ગંદવાડ, ગંદી, ગંદો, ગંધ, બંધ, ઘંટ, ચંદ્ર ચંદ્રમા, ચંચળ, ચંપેલી, જંગલ, જંતુ, પંખી, પંદર, પંપાળી, ઠંડું, ભંડારીઉં મંગળ, મંડ્યો, રંગ, વંતાક, શંકર, શંભુ, સંગ, સંજોરી, સંતાપ, સંતાવા, સંભાળ, સંસાર, હંમેશાં.

આંખો. આંગળી, આંગળાં, આંગણામાં, આંચળ, આંધળો, આંબો, કાંકરા, કાંચળી, ખાંધે, ગાંઠા, ચાંચ, ઝાંપે, જાંબુડો, ઝાંખા, ટાંગેલાં, તાંબુ, દાંડીઓ, દાંત. પાંગરાં, પાંચ, પાંજરૂં, પાંદડું, પાંસરૂં, ફાંફાં, બાંધ્યુ, માંડ્યું, માંદો, માંસ, માંહે, લાંબું, વાંકું, વાંસો, સાંભળતાં, સાંભળી.

ઇંડાં, લીંપેગુંપે, લીંબુ, સીંચ્યાં, શીંગડાં, હીંડે.

ઉંચકી, ઉંચું, ઉંડું, ઉંધાડવા, ઉંદર, ઉંદરડી, ઉંદરીઉં, કુંવળ, છુંદાય, ઠુંકા. ડુંગર, ડુંડાં, ફુંફાડા, સુંદર,

ઊંઘ, છૂંદી, છૂંદે

તે, મે, ભેસ, ખેચાય, પેડા, લેંઘી, ખેંચે, ફેંકે, ભોંય, મોં, ગાઆ.

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

ચિનાઇ. સિવાય. દિવાળી. નિશાળ. નિશાળીઆ, પિલાય. નિરાંત બિચારા. બિછાવું. બિલાડી. ભિખારી. વિચાર, શિઆળ. શિકાર. શિખામણ. સિવાય. પિત્તળ. નિત્ય હિચોળ઼ુ.

ઉકાળી. ઉખેડી. ઉખેડયો. ઉજાસ. ઉડાડી. ઉતારી. ઉપાડી. કુહાડી. ઝુલાવું. ઝુલાવવા. તુરીઆં. મુકાય મુળીઉં. મુળીઆ. રૂપાળું. રૂપીઓ, લુહાર. સુકાઈ. સુકાય. ગુલાબ, જુઠાણું, દુકાન, છુંદાય. ફુફાડા. ઉવાડવા.

મસિઆઇ ફોઇઆત, હોશિયાર.

ડીલ. દીલ. ભીખ જીવ

ફીડી. સીસી. સીધી. ટીપી ઝીણી.

ફૂજ. ખૂબ. ખૂશ દૂર ધૂળ મૂળ. પૂછ. ફૂલ. ભૂલ. બૂમ. ભૂખ. દૂધ. ઊન.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી

કનુ. મનુ. ભાનુ નાનુ. ચીનુ મઠુ નઠુ છોટુ. બહુ વહુ. આદુ સાસુ લાડુ ધીરૂ સારૂ. વારૂ. રામુ માધુ. ધાતુ ઢબુ. વાળુ. કાળુ. ગુરુ. ટીપુ. પ્રભુ. જંતુ શભુ, જાબુ લીબુ. ચપ્પુ. લલ્લુ. વગડાઉ.

કબાટ કોટ. ચળકાટ ઝટ પેટ પોપટ. ફાટ. પાટ. ઘાટ. ચતુપાટ.

આઠ. પાઠ. શેઠ.   અઠવાડીઉં. ભંડારીઉં.

દાઢ. ટાઢ. સઢ. (સાત. સરત હેત ખેડુત

સાથ. હાથ નાથ બાથ. માથુ. ભાથું.

સાદ. પ્રસાદ યાદ. ઉમેદ. મદદ. બળદ. વરસાદ. પસદ. એકાદ.

બધ. ગધ. દૂધ. મધ. અહી. તહીં. દહીં.

નહિ. રવિ. શનિ. જુક્તિ.

પાંદડાં. ગોદડી. દહાડો. દોરડુ દાતરડુ દાડમ. દેડકું.

જોડાક્ષર.

ઊઠયાં. ત્રણ. ત્રીજો. શુક્રવાર. છેલ્લો. રહ્યો. ચિત્રો. ઇશ્વર. જ્ઞાન. નિત્ય. નાહ્યા. કહ્યું. લાગ્યો. ચોકખાઇ. રમ્યો. ફોલ્લા ચોકખા. ભાગ્યો. કર્યો. કયારે. આપ્યા. અડાડયો. મડયો સર્વે. ત્યાં. બોલ્યો. પ્રમાણે. બોલાવ્યો. માડયુ, પીરસ્યા. બળ્યો. જીત્યો મળ્યો. પરીક્ષા. માર્યા પ્રાણી. બીજયા નક્કી છુટ્ટો. છૂટયો ચપ્પુ. ગમ્યો. આણ્યો પૂછયુ. લલ્લુ મશ્કરી પસ્તાય. બચ્ચાં જુક્તિ. અન્ન. ભૂખ્યો. અલ્યા. વિદ્યા. ચન્દ્ર પ્રભુ. સ્વપ્નુ. પરમેશ્વર. રસ્તો બચ્ચીઓ ઉતર્યા કલ્યાણ. ચન્દ્રમા. નીકળ્યા. બેસાડયાં આવ્યાં. લાગ્યાં. થોભ્યા. રહ્યાં. ચોકખી પત્થર. પ્યાલુ. નીતર્યું. રસ્તા. ભઠ્ઠી સીવ્યાં. ગમ્યુ. નાખ્યુ. મૂકયો પૂછયુ. સમજયો પિત્તળ. કાઢયા. ઓળખાવ્યા વત્તા કાઢયાં બતાવ્યાં. વટાવ્યા લક્કડફોડા ત્રિકોણ કયારા. કર્યાં. વચ્ચે. ચઢયા. ઉખેડયો કર્યું. પત્થર. ચત્તુંપાટ. દોહ્યા. ચશ્મા. પ્રાણી. બળ્યે. છેલ્લી. બચ્ચાં. લુચ્ચા. આણ્યાં. શીખવ્યુ. બનાવ્યો. બાંધ્યું.

[मळता जोडाक्षरो.]

મૂકયા. *મૂકયાં. મૂકયુ. મૂકયો. કયારે. કયારા. કયાં. ભૂખ્યો. નાખ્યો. નાખ્યું લાગ્યો, સીમ્યુ. પૂછ્યું. બીજયા. સમજયો છૂટયો, ઊડયા, ઊઠયાં, અડાડયો. મડયો. ઉખેડયો. માંડયું પકડયુ બેસાડયાં. કાઢયુ. ચઢયુ. આણ્યો. વખાણ્યો. આણ્યું. નિત્ય. ત્યારે. ત્યા જીત્યો વિદ્યા. બાંધ્યું. પ્યાલુ. રોપ્યું. આપ્યુ. થોભ્યાં. ગમ્યુ. કર્યુ. ભર્યુ. નીતર્યુ. કર્યા. કર્યાં. માર્યા. ઉતર્યા. છેતર્યાં. સર્વે. બોલ્યુ. અલ્યા. ઓળખાવ્યો. ડાલવ્યો. તપાવ્યો. બનાવ્યો બોલાવ્યો. ભાવ્યાં. બતાવ્યું. શીખવ્યું. હલાવ્યું. પીરસ્યુ. દોહ્યા નાહ્યા. કહ્યું. રહ્યું મળ્યુ. નીકળ્યુ.

છેલ્લો. ફેલ્લો. લલ્લુ. લક્કડફોડા. નક્કી. લુચ્ચા બચ્ચુ બચ્ચી, વચ્ચે. છુટ્ટો. પિત્તળ. વત્તા. ચત્તુ પાટ અન્ન. ચપ્પુ. બબ્બે

ચોકખા. ચોકખાઇ. જુક્તિ. ભઠ્ઠી. પત્થર.

શુક્ર. ચંદ્ર. ચંદ્રમાં. પ્રભુ. પ્રમાણે પ્રાણી. ત્રણ. ત્રિકોણ. ત્રીજો ભત્રીજો. ચિત્રો.

---

* અનુસ્વારનુ ભાન કરાવવું

ચશ્મા. ઇશ્વર. પરમેશ્વર.
રસ્તો. પરીક્ષા. વિદ્યા. જ્ઞાન.

પરીક્ષામાં આવનાર શબ્દો.

અક્ષર, જ્ઞાન, નિત્ય, જુઠું, શિક્ષા, લુગડાં, અઠવાડીઉં, ભંડારીઉં, ચિત્રો, ટાંગેલાં, ધોતલી, મસિઆઇ, અગણિત, પુરુષ, ઢગલો, દોરડુ, ફૂટેલાં, શીંગડાં, વગડાઉ, ઓઢણી, ગંદવાડ, કવિતા, દાતણ, કઢી, દુખડાં, ગાદી, પૌઆ, વધારેલાં, પાંદડાં, ચટણી, તૈયાર, પરીક્ષા, દેડકાં, દુઃખ, નુકસાન, છુંદાય, છુટ્ટો, છૂટયા, હોશિયાર, ચપ્પુ, વખાણ્યો, કાઢયા, મશ્કરી, જુઠાણુ, જુક્તિ, બાંધ્યું, ભૂખ્યો, ઇશ્વર, પરમેશ્વર, વિદ્યા, સ્વપ્નુ, મનસુબો, આશિષ, પટલાણી, દાતરડું, નિતર્યું, પ્યાલું, પત્થર, ભઠ્ઠી, સીંચ્યાં, પિત્તળ, ત્રિકોણ, મુળીઉં, પૂછયું, વીટળાઇ, ઉખેડ્યો, તૂટી, નિરાંતે, ચત્તુંપાટ, ઠઠ્ઠુ, ચશ્મા, જાંબુડો, બાસુદી, હળદર, ગોદડી, ચોકખાઇ, અડાડયો, અન્ન, તીર્થ, લક્કડફોડા, દોહ્યા, શિખંડ, જીવજંતુ.

બીજા ધોરણના 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન'

મંજુર થયાના હુકમ નંબર તથા તારીખ.

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબની ઓફિસના એ જો ન ૪૪૧ તા૦ ૨૧-૭-૧૯૧૯ ના પત્રમા જણાવવામા આવ્યુ છે, કે "અંકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના આ સ્ટેટની સ્કૂલોમા બીજા ધોરણમા

ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામા આવેલ છે.

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી સાહેબની ઓફિસના ન. ૫૧ તા૦ ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ ના પત્રમા જણાવવામા આવે છે, કે—

બીજા ધોરણના

"અંકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના

વા હ સા આ ના ૨૭૦ તા૦ ૧૭-૧૨-૧૯ થી આ સ્ટેટની નિશાળોમા **ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.**

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ ન ૭૯ તા૦ ૨-૮-૧૯થી બીજા ધોરણના "અંકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના

કે — કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમા

ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યાં છે

એ જા ન ૨૫૩ તા૦ ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોંડળ સ્ટેટમા

ઇનામ લાયબ્રેરી માટે મંજુર

હુ મુ ન ૪૧૬૬ તા૦ ૨૮-૮-૧૯૧૯ રાજકોટ સ્ટેટમા

લાયબ્રેરી માટે મંજુર.